

Leach může právem ony dva koncepty spojenectví a nákazy, pakt–epidemie, spojovat; když analyzuje kačinská kouzla, píše: panuje názor, že zlý účinek se přenáší jídlem, jež žena připravuje. (...) Kačinské kouzelnictví je nakazlivé spíše než dědičné (...) váže se ke spojenectví, nikoli k původu. “Spojenectví či pakt jsou formou výrazu pro infekci či epidemii, které jsou formou obsahu. V kouzelnictví má krev v sobě nákazu a spojenectví. Říkáme, že stávání-se-zvířetem je věci kouzelnictví, protože 1) implikuje počáteční vztah spojenectví s ďáblem (démon); 2) tento ďábel funguje jako okraj zvířecí smečky, do níž člověk přechází nebo v ní probíhá jeho stávání se, prostřednictvím nákazy; 3) toto stávání se samo implikuje druhé spojenectví, s jinou lidskou skupinou; 4) protože tento nový okraj mezi oběma skupinami přivádí zvířecí nebo lidskou nákazu do středu smečky. Existuje celá politika stávání-se-zvířetem, stejně jako je politikou kouzelnictví: tato politika se utváří v uspořádáních, která nejsou ani uspořádáními rodinnými, ani náboženskými, ani státními. Vyjadřují spíše skupiny menšinové, utiskované, zakázané, burícké, nebo skupiny vždy na okraji uznávaných institucí, tím tajemnější, že jsou vnější, zkrátka anomické. Nabývá-li stávání-se-zvířetem formy Pokušení a oblud vyvolaných ďáblem v představitosti, je tomu tak proto, že je provázáno ve svých počátcích stejně jako v akci rozhodem s centrálními institucemi, které jsou etablované nebo se o to snaží.

Čtujeme pelmel, nikoli jako směši, jež je třeba vytvořit, ale spíše jako různé případy ke studiu: stávání-se-zvířetem ve válečném stroji, lidé–šelmy všech druhů, ale válečný stroj právě přichází z vnějšku, je vnější vzhledem ke státu, jenž zachází s válečnickem jako s anomální mocí; stávání-se-zvířetem ve zločineckých společnostech, lidé–leopardi, lidé–kajmani, když stát zakazuje lokální a kmenové války; stávání-se-zvířetem v rebel-ských skupinách, když jsou církve a stát konfrontováni s rolnickými hnutími s čarodějnickým komponentem, která potlačí tak, že zřídí celý systém tribunálu a práva způsobilého odhalit pakty s ďáblem; stávání-se-zvířetem v asketických skupinách, pasoucí se poustevník nebo poustevník divoké zvíře, ale stroj askese je anomální pozicí, linií uniklu vedle církve, a popírá jeho nároky vybudovat si postavení imperiální instituce;¹ stávání-se-zvířetem ve společnostech sexuální iniciace typu „posvátné deflorace“, lidé–vlci, lidé–kozli atd., kteří se dovolávají nadřazeného Spojenectví

¹ Viz Jacques Lacarrière, *Les hommes ivres de Dieu*, Fayard, Paris 1975.

vnějšího vzhledem k rodinnému řádu, zatímco rodiny si proti nim budou muset vybojovat právo řídit svá vlastní spojenectví, určovat je podle vztahů komplementárního původu a domestikovat onu nevázanou moc spojenectví.¹

Tudíž samozřejmě zůstává politika stávání-se-zvířetem extrémně nejasná. Protože společnosti, byť primitivní, si nepřestanou přisvojovat ona stávání se, aby je rozbjely a redukovaly na vztahy totemické či symbolické korespondence. Státy si nepřestanou přisvojovat válečný stroj ve formě národních armád striktně omezujících bojovníkova stávání se. Církev nepřestane upalovat čarodějnice nebo reintegrovat poustevníky prostřednictvím zjemněné představy série svatých, kteří už mají se zvířetem pouze vztah zvláštním způsobem familiární, domácí. Rodiny nepřestanou zažehnávat ďábelského Spojence, jenž je rozrušuje, aby mezi sebou regulovaly vhodná spojenectví. Uvidíme kouzelníky sloužit jako vůdci, dávat se do služeb despotismu, pracovat coby vymítači proti kouzelnictví, přecházet na stranu rodiny a potomků. Ale to také bude smrt kouzelníka stejně jako smrt stávání se. Uvidíme stávání se plodící pouze tlustého domácího psa, jako v Millerově prokletí („bylo by lépe předstírat, dělat ze sebe zvíře, například psa, chytat kost, kterou by mi čas od času hodili“) nebo u Fitz-

¹ Pierre Gordan (*Initiation sexuelle et l'évolution religieuse*, P.U.F., Paris 1946) studoval roli lidí-zvířat v rituálech „posvátné deflorace“. Tito lidé-zvířata vnucují rituální spojenectví filiacním skupinám, oni sami patří k vnějším či okrajovým bratrstvům a jsou ministry nákazy, epidemie. Gordan analyzuje reakci vesnic a měst, když vstupují do boje proti těmto lidem-zvířatům, aby si vybojovaly právo provádět své vlastní iniciace a řídit svá spojenectví podle svých příslušných filiací (odtud boj s drakem). – Stejně téma je například v „L'homme-hyène dans la tradition soudanaise“ (viz G. Calame-Graule – Z. Ligers, in: *L'Homme*, květen 1961); člověk hyena žije na okraji vesnice nebo mezi dvěma vesnicemi a dohlíží na oba směry. Hrdina, nebo dokonce dva hrdinové, z nichž každý má snoubenku ve vesnici toho druhého, zvířeti nad člověkem zvířetem. Jako by bylo třeba rozlišovat dva velmi odlišné stavy spojenectví: ďábelské spojenectví, které se vnučuje z vnějšku a ukládá svůj zákon všem filiacím (nucené spojenectví s netvorem, s člověkem zvířetem); a pak souhlasné spojenectví, které se naopak přizpůsobuje zákonu filiací, když muži z vesnice porazili netvora a uspořádávají si své vlastní vztahy. Tím může být modifikována otázka incestu. Neboť nestáčí říct, že zákaz incestu pochází z pozitivních požadavků spojenectví obecně. Spíše tu existuje spojenectví, které je skutečně cizí filiaci, je jí nepřátelské, a které na sebe nutně bere pozici incestu (člověk zvíře ve vztahu k incestu). Ono druhé spojenectví incest zakazuje, protože se nenužte podřítit právům filiaci, aniž se etabloje právě mezi různými filiacemi. Incest se objevuje dvakrát, jako monstrózní moc spojenectví, když ono převrací filiaci, ale také jako zakázaná moc filiaci, když se podřizuje spojenectví a musí ho ventilovat mezi různé linie.